

ALJAKSANDR VASILEVIČ

Milý Aljaksandre,

s obavami a dojetím jsme sledovali statečný vzdor běloruské občanské společnosti proti diktátorovi, který už nekonečně dlouho sužuje vaši zemi totalitárním potíráním občanských svobod a lidských práv. S hrůzou jsme sledovali brutální zásahy ozbrojenců vůči mužům a ženám, kteří vyžadují svobodné a regulérní volby a nezadatelné právo evropských občanů v 21. století vymezit se proti lži a brutalitě státní moci vůči vlastnímu národu.

Občané Československa měli před třiceti lety na rozdíl od vás díky geopolitické situaci šanci zbavit se nenáviděného komunistického režimu, který nás sužoval čtyřicet let. Gorbačovův Sovětský Svaz na chvíli povolil sevření a nám se podařilo osvobodit se a vrátit se k demokratickým principům, na kterých před sto lety vzniklo Československo. Díky prezidentu Václavu Havlovi kladla naše republika důraz na dodržování lidských práv po celém světě, na Kubě, v Číně, v Tibetu, a také v Bělorusku. Nevládní organizace, například Člověk v tísni podporují běloruskou opozici již od devadesátých let.

Česká média se pravidelně negativně vyjadřovala k Lukašenkem zavedeným poměrům. Česká republika hrála roli aktivního zastávce a podporovatele lidských práv zahraničí, přičemž tento obraz na mezinárodní scéně výrazně posilovala osobnost prezidenta Václava Havla, disidenta a bojovníka proti autoritářskému režimu. Právě on podporoval vznik občanské společnosti v Bělorusku, protože ta je nezbytná pro úspěšné fungování demokracie a hrozbou pro totalitní nedemokratický režim. Snažil se také o zviditelnění autokratické Lukašenkovy vlády, což mělo přispět k otevření očí Evropské unie. Václav Havel ve svém funkčním období několikrát navštívil a přijal představitele demokratické opozice Běloruska. Od roku 1997 vznikla těsná spolupráce mezi Českou republikou a běloruskou opozicí, v tomto roce vznikla v Bělorusku Charta 97 po vzoru Charty 77.

Těší mě, že historicky první mezinárodní Cenu Václava Havla za lidská práva získal běloruský bojovník za lidská práva Ales Bjaljacki, který je šéfem největší běloruské organizace na ochranu lidských práv Vjasna, a v minulosti byl nominován na Nobelovu cenu za mír. Nyní je vězněn kvůli údajným daňovým podvodům. Vždycky říkal, že Václav Havel byl jeho duchovním rádcem.

Svět na Bělorusko nezapomíná, důkazem je, že Evropský parlament udělil Sacharovovu cenu za svobodu běloruské opozici.

S obdivem sledujeme neúnavný odpor běloruské občanské společnosti proti diktátorovi, který trvá už tři měsíce.

Jako filmová dokumentaristka jsem natočila patnáct filmů o hrůze a zvrácenosti dvou totalitních režimů, nacismu a komunismu, Točila jsem se statečnými lidmi, odbojáři za

nacistické okupace a disidenty, kteří podepsali Chartu 77, a svou statečností naplňovali myšlenku, že KAŽDÝ JE ODPOVĚDNÝ ZA CELÝ SVĚT, aneb, jestliže kdokoliv není svobodný, nejsem svobodná ani já.

V mém filmu o národním hrdinovi Janu Palachovi, který si vzal život sebeupálením, aby vyburcoval českou společnost z letargie po sovětské invazi v roce 1968, zazní dvakrát myšlenka, že bez svobody nelze žít, a někdy je třeba za ni obětovat i život, jak učinil nejenom Jan Palach, ale i mnoho statečných lidí před ním.

My Češi jsme žili ve dvou totalitních režimech půl století. Víme, co to znamená, a proto jsme tak solidární s bojem Bělorusů za svobodu.

Milý Aljaksandre Vasileviči, už dva měsíce nemůžete sdílet svůj život a svůj boj s rodinou. Vaše žena Nadzeja čeká dítě. Myslím na vaši rodinu, a věřím, že příchod vašeho potomka na svět bude radostný. Věřím ve svobodné Bělorusko!

V Praze, 2.11.2020

Olga Sommerová

Olga Sommerová (nar. 1949)

dokumentaristka a režisérka

V roce 1977 absolvovala Filmovou a televizní fakultu Akademie múzických umění – katedru dokumentární tvorby, načež působila jako redaktorka dokumentaristické redakce Československé televize (1979-1980) a poté jako režisérka Krátkého filmu Praha (do r. 1993).

V letech 1991–2002 vyučovala na pražské FAMU, kde byla roce 1992 zvolena předsedkyní Akademického senátu. Je členkou Asociace režisérů a scenáristů (ARAS) a České filmové a televizní akademie (ČFTA).

Jako režisérka Krátkého filmu Praha točila dvanáct let dokumentární filmy pro kina na formát 35 mm. Po revoluci v roce 1989 natáčela dokumentární filmy pro Českou televizi, ve kterých se zabývala sociálními tématy a mezilidskými vztahy, později významnými osobnostmi a fenomény společenského a uměleckého života, feminismem a nedávnou historií naší země. Natočila 122 filmů, za něž získala čtyřicet cen na domácích a zahraničních filmových festivalech.

Olga Sommerová

Aljalexandr Vasilevič

Aljalexandr Vasilevič

podniká v reklamě, vlastní významnou kulturní galerii v Minsku a několik internetových časopisů/portálů.

Byl zadržen 28. srpna a zatím není známo, podle kterého paragrafu proti němu bude vneseno obvinění. Podle stejného - zatím utajovaného - paragrafu je jako podezřelá vedena také jeho žena. Nadzeja Zeljankova, ta zůstává doma s dcerou a na konci listopadu má porodit své druhé dítě.